

Rolnictwo ekologiczne w perspektywie założeń Europejskiego Zielonego Ładu i jego wpływ na redukcję biogenów

Dr hab. Krzysztof Jończyk

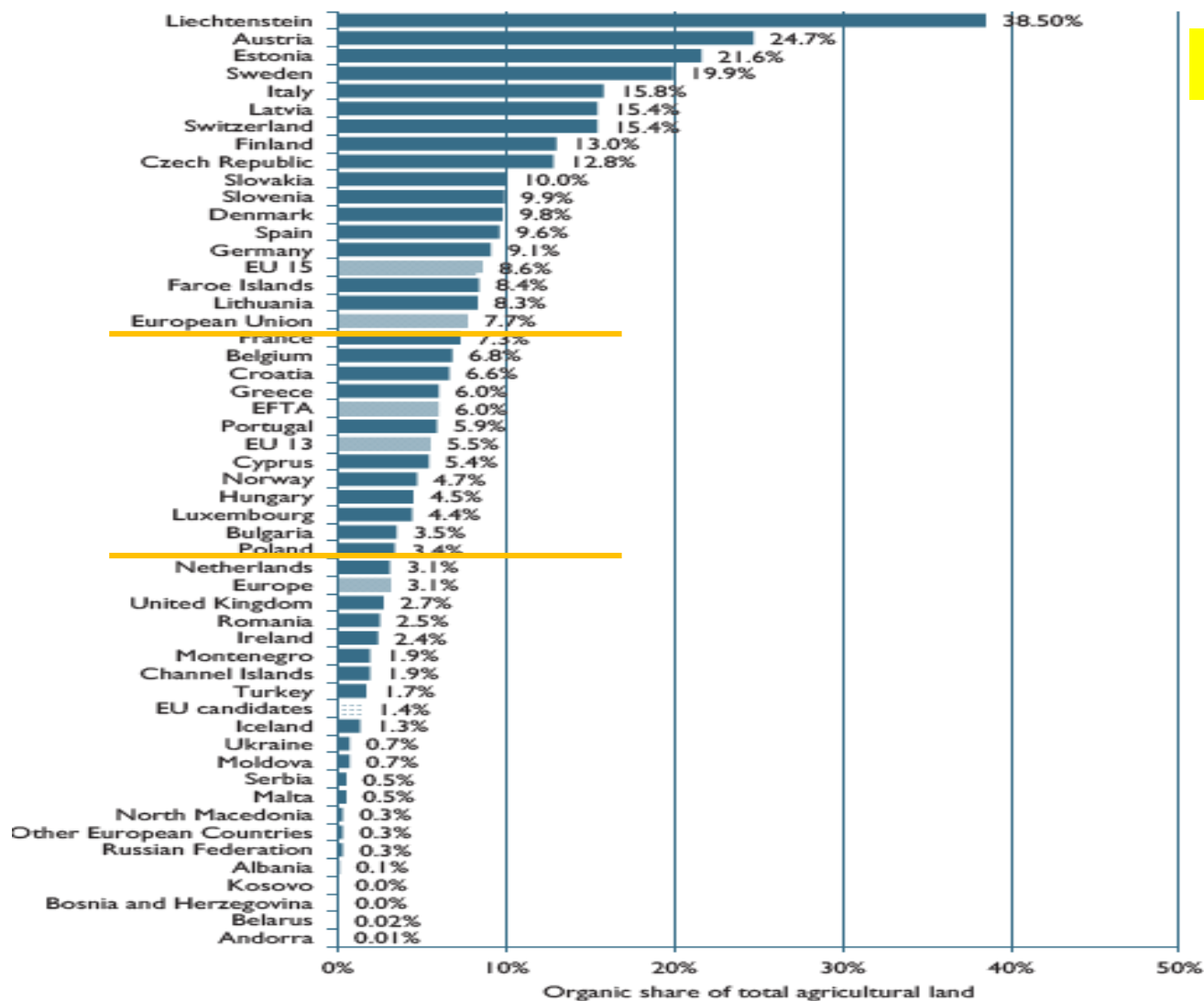
Rolnictwo ekologiczne – Rozp. Rady (WE) 834/2007 (od 01.01.2009)

Art. 1. Produkcja ekologiczna jest ogólnym systemem zarządzania gospodarstwem i produkcją żywności, łączącym:

- najkorzystniejsze dla środowiska praktyki;
- wysoki stopień różnorodności biologicznej;
- ochronę zasobów naturalnych;
- stosowanie wysokich standardów dotyczących dobrostanu zwierząt i metodę produkcji przy użyciu substancji naturalnych i naturalnych procesów.

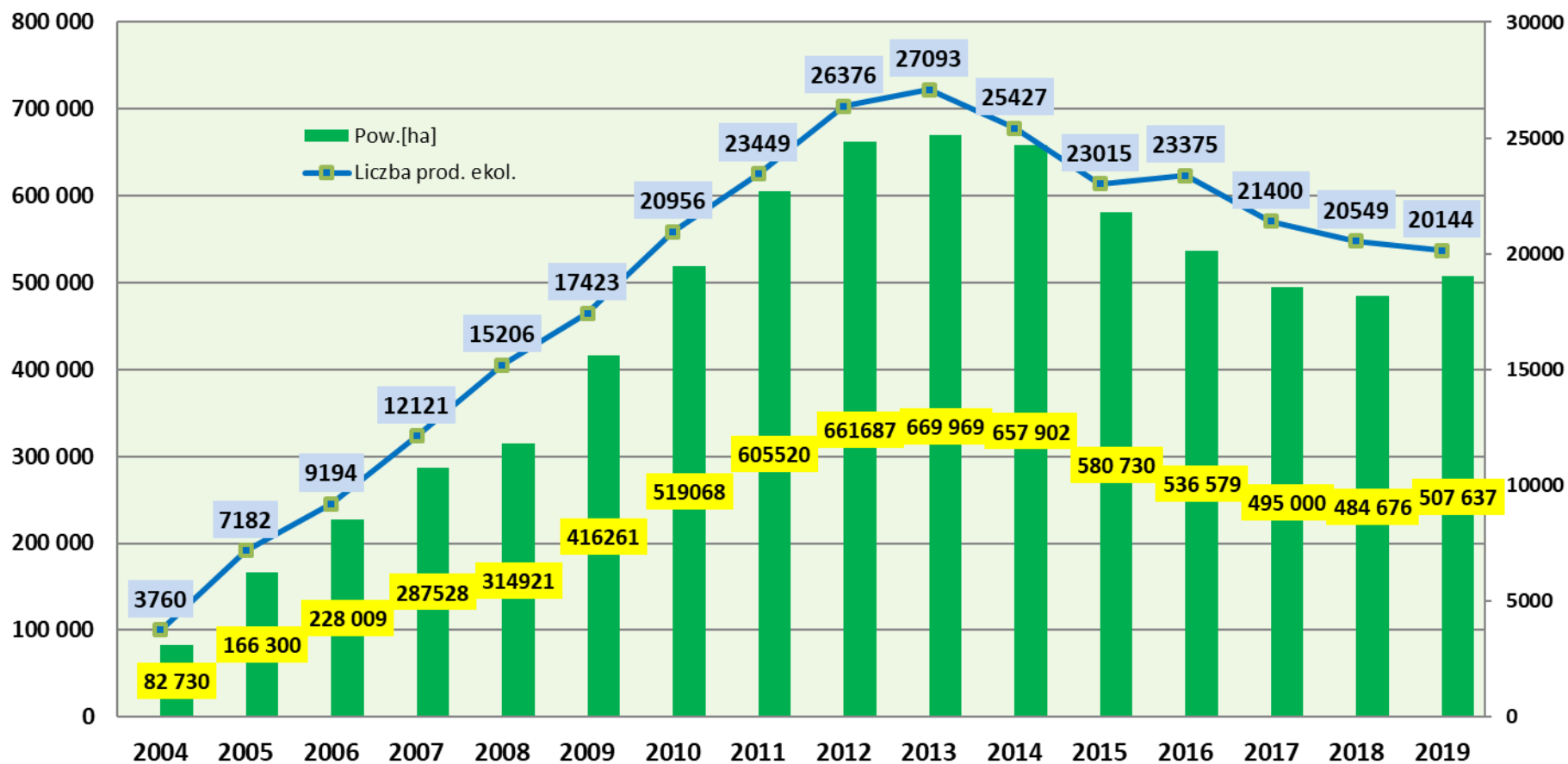
Ekologiczna metoda produkcji pełni zatem podwójną funkcję społeczną: z jednej strony dostarcza towarów na specyficzny rynek kształtowany przez popyt na produkty ekologiczne, a z drugiej strony jest działaniem w interesie publicznym, ponieważ przyczynia się do ochrony środowiska, dobrostanu zwierząt i rozwoju obszarów wiejskich.”

Udział użytków ekologicznych w ogólnej powierzchni UR w krajach Europy

25 % !?

Liczba producentów i powierzchnia użytków ekologicznych w Polsce w latach 2004 – 2019 [ha]

Źródło: Raporty IJHARS

Liczba producentów ekologicznych w poszczególnych województwach i ich udział w stosunku do ogólnej liczby producentów (2017 r.)

Źródło: Raport o stanie rolnictwa ekologicznego w Polsce w latach 2017-2018, GIJHARS, Warszawa 2019.

Obiekt doświadczalny IUNG – PIB Osiny k/Puław (od 1994 r.)

EKO

KON

INT

MONO

Monokultura

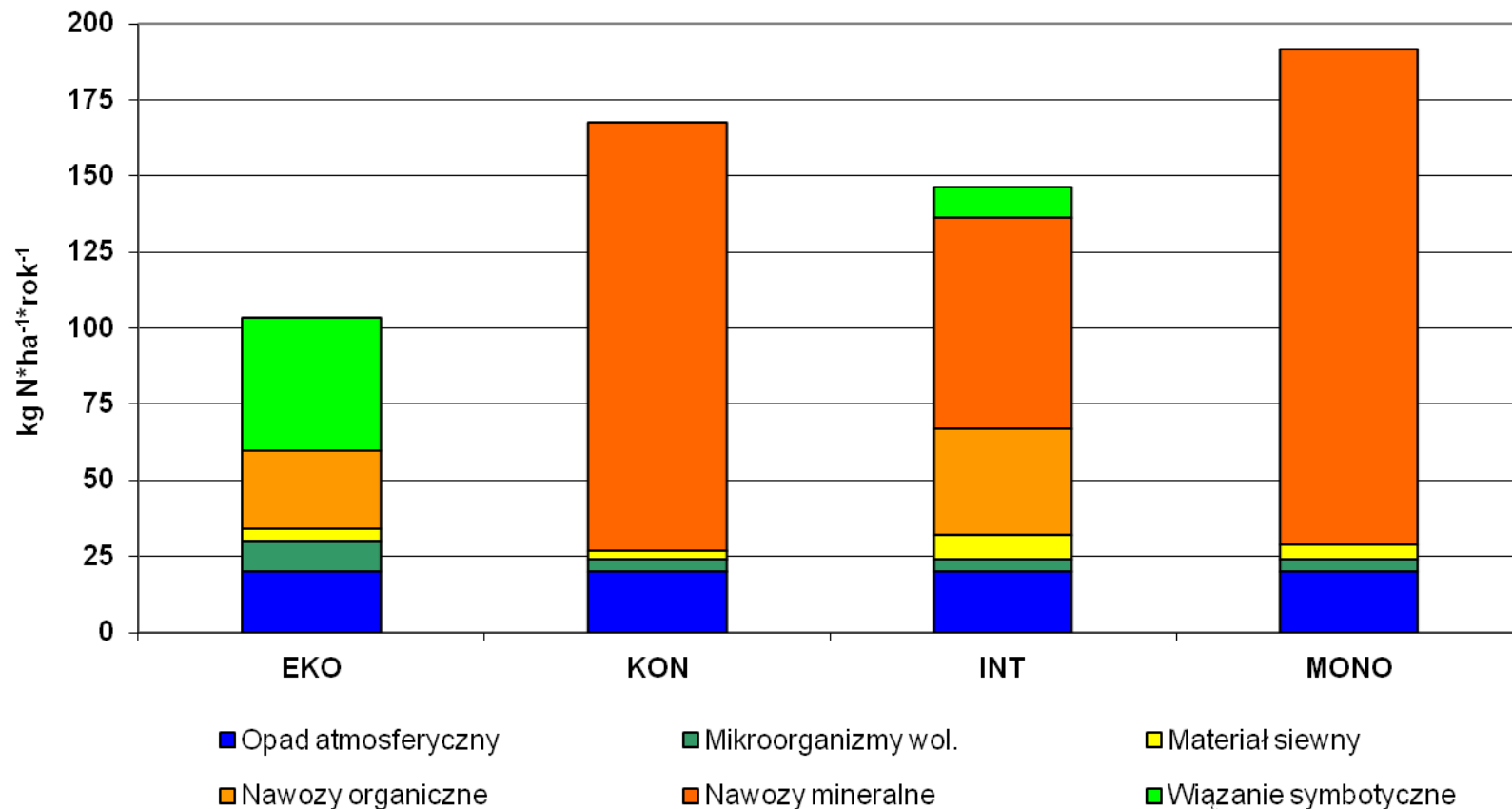
Zmianowanie w s. integrowanym

1. Ziemiak ++
2. Pszenica jara
3. Bobik
4. Pszenica oz. + poplon

Zm

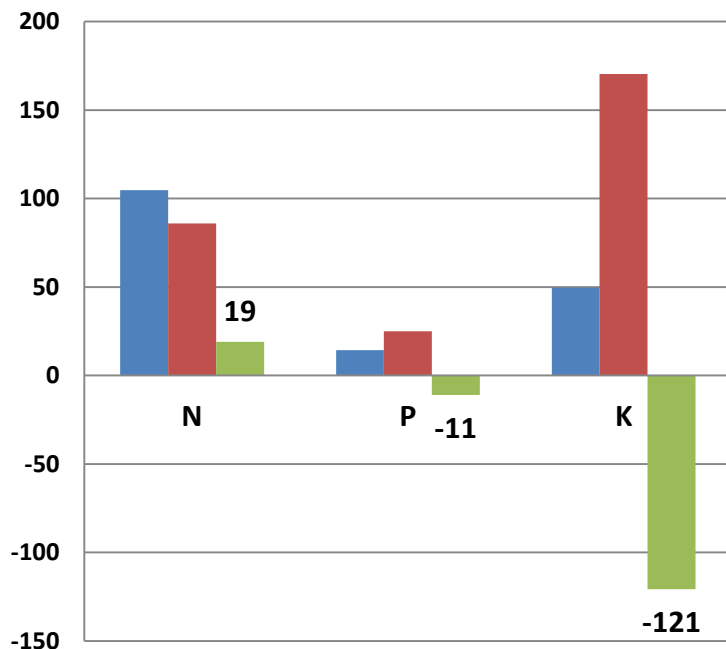
2. Pszenica j. + wsiewka
3. Koniczyna cz.+ trawy (I rok)
4. Koniczyna cz.+ trawy (II rok)
5. Pszenica oz. + poplon

Źródła azotu i ich udział w różnych systemach produkcji roślinnej – lata 1996 - 2011 r.

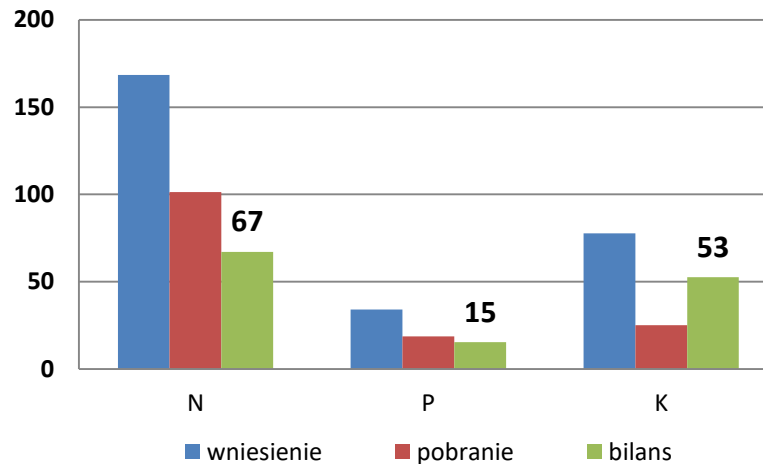

Bilans NPK [kg N*ha⁻¹]

System ekologiczny

System konwencjonalny

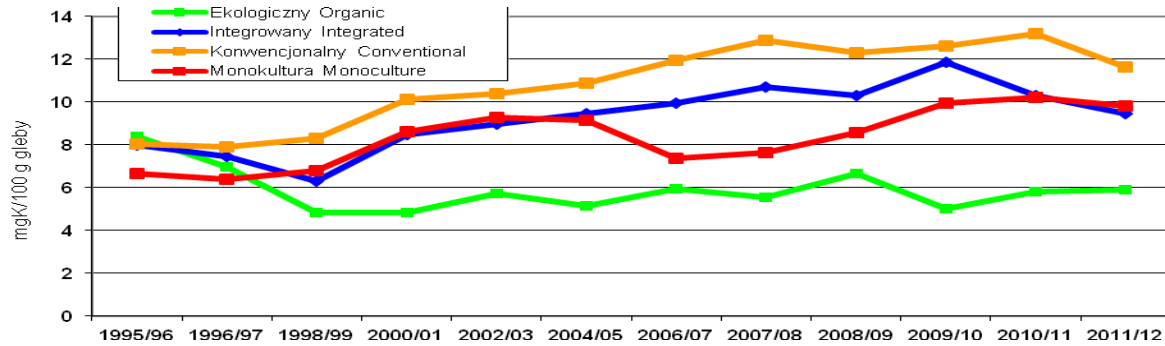

**Pobranie składników pokarmowych w kg/t plonu
bobowate drobnonasienne z trawami – N 5,7; P 0,8; K – 5,9
(ok. 480 – 560 kg K)**

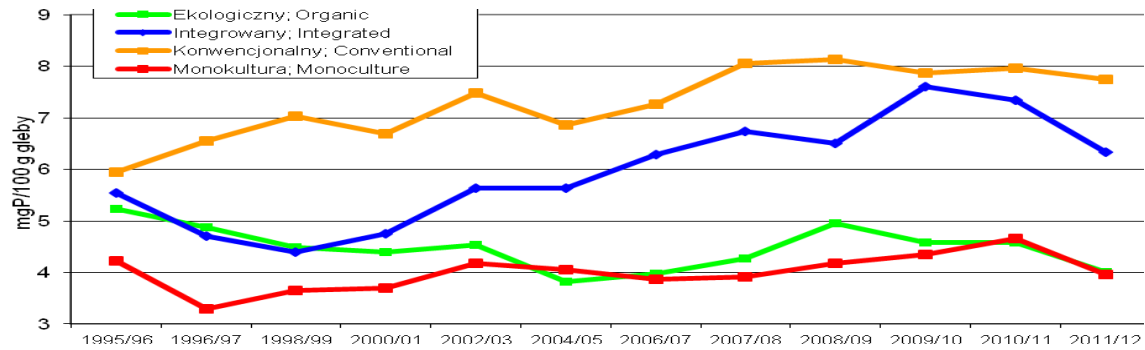

Zasobność gleb w składniki pokarmowe

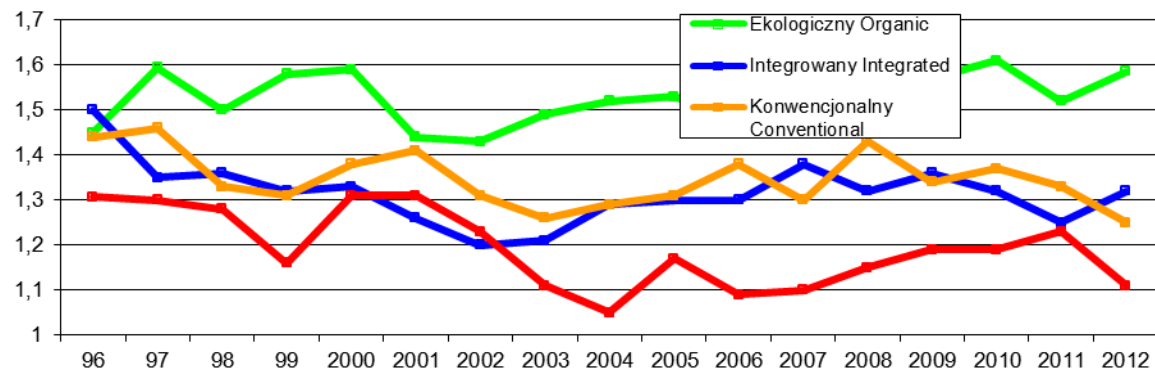
Potas

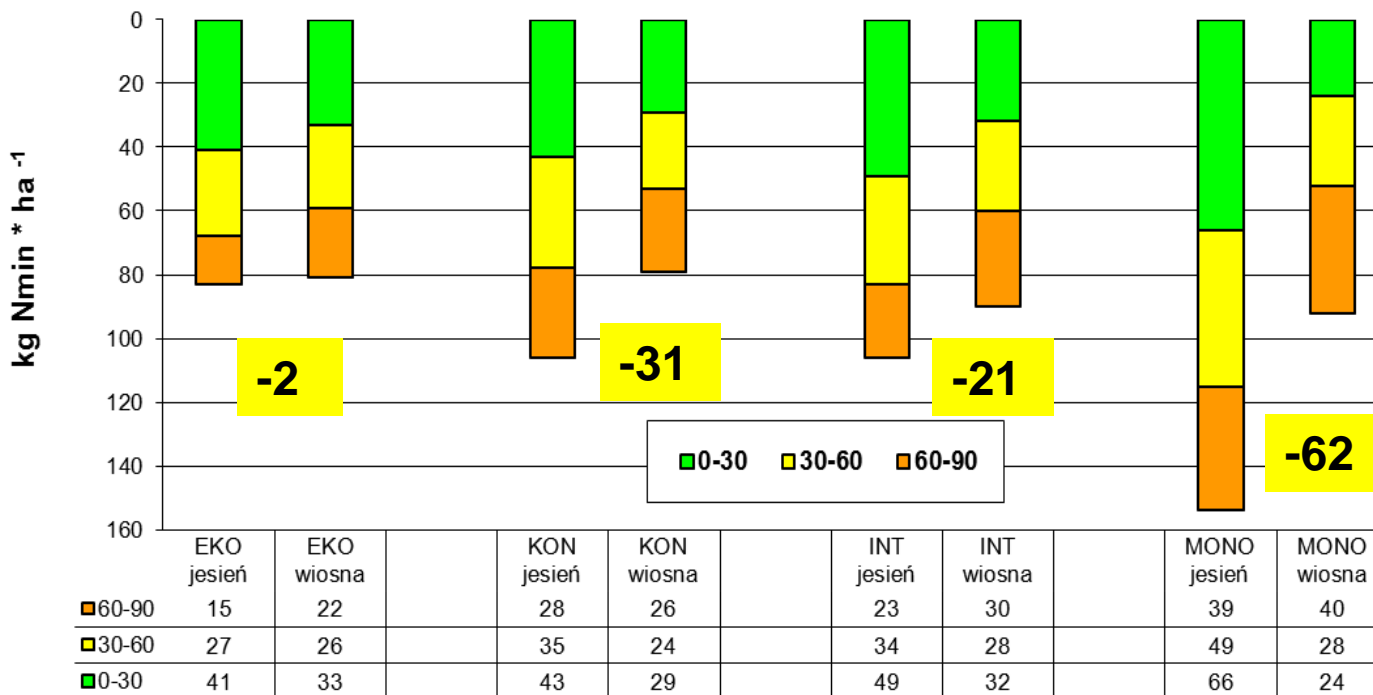
Fosfor

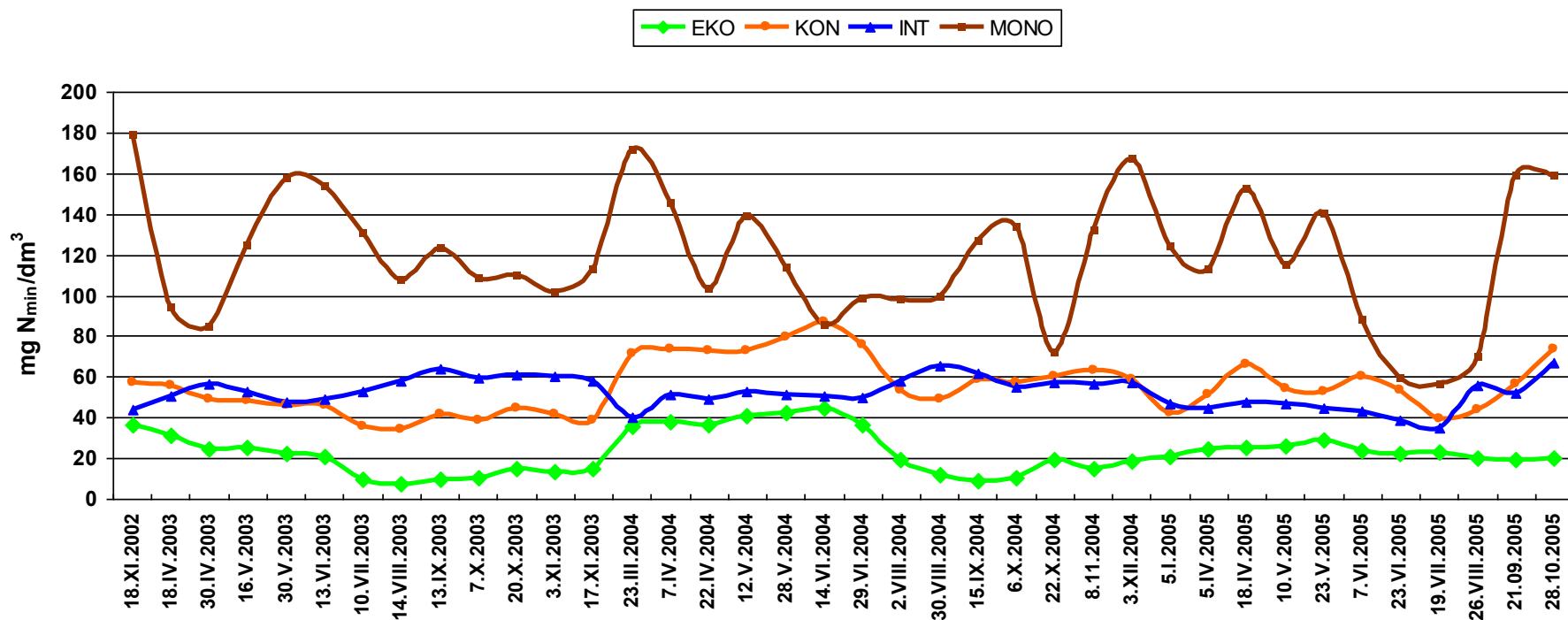
Próchnica

N min w profilu glebowym – średnia dla zmianowania

Zawartość $N_{\min}$ w przesączach glebowych

Średni poziom wymycia N w systemach produkcji (model NDICEA)

- EKO - 3 kg N/ha
- KON - 25 kg N/ha
- INT - 17 kg N/ha
- MONO - 31 kg N/ha

Plonowanie roślin i wydajność zmianowań

Zmianowanie	Plon [t*ha ⁻¹]			Wydajność zmianowania [j.zb.]
	min	max	Średnio	
Zmianowanie A (- model gospodarstwa mlecznego)				
Kukurydza na zielonkę	24,6	38,0	33,52	39,9
Mieszanka zb. – strącz. na ziel.+wsiew.	14,1	23,5	19,69	23,6
Koniczyna czerwona + trawy I r	14,1	73,5	46,26	69,4
Koniczyna czerwona + trawy II r	14,1	91,0	51,59	77,4
Pszenica ozima	2,0	5,2	3,68	34,5
Pszenica jara	1,3	3,4	2,48	24,8
Średnio zm. A z pszenicą ozimą (j.zb.)	48,0	73,5		49,0
Średnio zm. A z pszenicą jarą(j.zb.)	25,6	69,4		47,0
Zmianowanie B- model gospodarstwa w chowem trzody				
Kukurydza na ziarno	3,01	6,66	5,16	51,6
Jęczmień jary	2,52	4,18	3,16	31,6
Mieszanka zbożowo – strącz. ziarno	2,84	5,00	3,68	40,5
Groch siewny	1,86	4,92	3,22	38,6
Pszenica ozima	2,37	5,12	3,78	35,6
Pszenica jara	1,81	3,66	2,57	25,7
Średnio zm. B z pszenicą ozimą (j.zb.)	40,6	50,9		39,6
Średnio zm. B z pszenicą jarą (j.zb.)	31,3	46,8		37,6
Zmianowanie C- model gospodarstwa bezinwentarzowego				
Kukurydza na ziarno	2,87	6,50	5,31	53,1
Mieszanka zbożowa	2,55	3,98	3,40	34,0
Pszenica jara +wsiewka	1,28	3,32	2,41	24,1
Koniczyna czerwona na kompost	6,82	80,17	49,00	73,5
Pszenica ozima	2,15	5,28	3,78	35,0
Pszenica jara	1,41	3,35	2,50	25,0
Średnio zm. C z pszenicą ozimą (j.zb.)	43,0	61,5		43,9
Średnio zm. C z pszenicą jarą (j.zb.)	26,9	57,7		41,9

Efektywność i współczynniki wykorzystania azotu w różnych modelach produkcji roślinnej - średnio dla zmianowania (2010-2014)

Zmianowanie/ Model produkcji roślinnej	Plon [j.zb.]	Azot [kg N/ha]		Efektywność rolnicza [j.zb./ kg N]	Efektywność fizjologiczna [j.zb./ kg N]	Współczynnik wykorzystania N [%]
		dostępny	pobrany			
A Mleczny	49,42	107,0	104,7	0,46	0,47	98
B Trzodowy	40,02	74,28	72,4	0,53	0,55	97
C Bezinwentarzowy	43,9	78,8	64,6	0,56	0,68	82

Bilans azotu i jego elementy w zmianowaniu reprezentującym model gospodarstwa mlecznego (A)

Zmianowanie A	Plon główny w t /ha	Wiąz. symb.	RAZEM INPUTS (kg N*ha ⁻¹)	RAZEM OUTPUTS (kg N* ha ⁻¹)	Różnica bilansowa	ŚREDNIO w zmianowaniu
Kukurydza (ziel.) ++	33,52	0	172	253	-82	-3,6/ 0,16
Mieszanka zb.-str. (ziel) +wsiew.	19,69	24	67	48	19	
Koniczyna + trawy I rok	46,26	96	126	82	44	
Koniczyna + trawy II rok	51,59	107,2	137	92	45	
Pszenica ozima/	3,68	0	34/	44/	-14/	
Pszenica jara	2,48	0	34	59	-25	

Bilans azotu i jego elementy w zmianowaniu reprezentującym model gospodarstwa z chowem trzody (B)

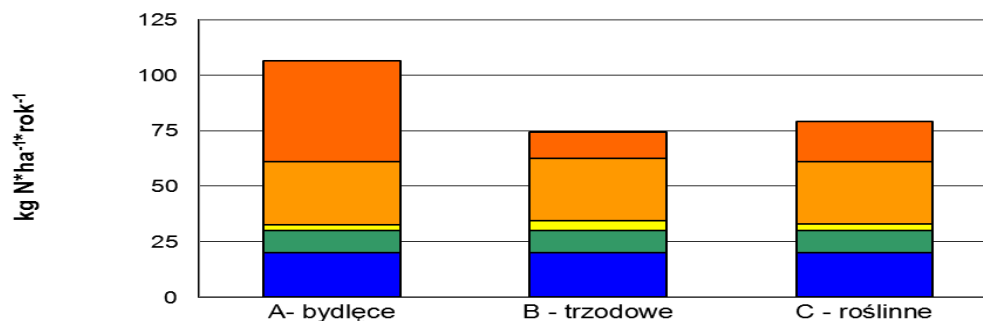
Zmianowanie B	Plon główny w t /ha	Wiąz. symb.	RAZEM INPUTS (kg N*ha ⁻¹)	RAZEM OUTPUTS (kg N* ha ⁻¹)	Różnica bilansowa	ŚREDNIO w zmianowaniu
Kukurydza na ziarno ++	5,16	0	172	69	103	-4,0/ -0,2
Jęczmień jary	3,16	0	34	70	-36	
Mieszanka zbożowo – strącz.	3,68	28,6	63,6	84	-20	
Groch siewny	3,22	29,8	67,8	89	-20	
Pszenica ozima	3,78	0	34/	50/	-16/	
Pszenica jara	2,57	0	34	62	-28	

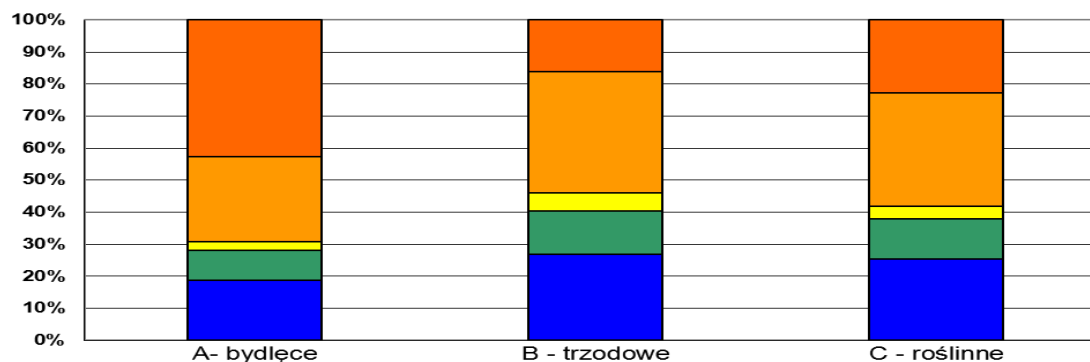
Bilans azotu i jego elementy w zmianowaniu reprezentującym model gospodarstwa bez inwentarzowego (C)

Zmianowanie C	Plon główny w t/ha	Wiąz. symb.	RAZEM INPUTS (kg N*ha ⁻¹)	RAZEM OUTPUTS (kg N* ha ¹)	Różnica bilansow a	ŚREDNIO w zmianowaniu
Kukurydza na ziarno ++	5,31	0	172	71	101	22,0/ 25,8
Mieszanka zbożowa	3,40	0	35	77	-42	
Pszenica jara +wsiewka	2,41	8	42	56	-14	
Koniczyna czerwona (kom.)	49,00	81	111	0	111	
Pszenica ozima	3,78	0	34/	50/	-45/	
Pszenica jara	2,50	0	34	60	26	

Źródła azotu i ich udział w bilansie w różnych modelach produkcji (zmianowaniach) – średnia z lat 2010 – 2014

■ Wiązanie symbiotyczne	45	12	18
■ Nawozy naturalne	28	28	28
■ Materiał siewny	3	4	3
■ Mikroorganizmy wol.	10	10	10
■ Opad atmosferyczny	20	20	20

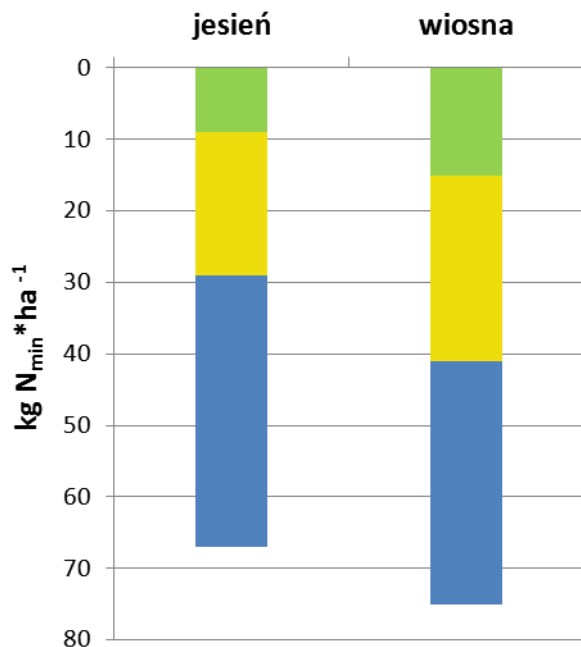

■ Wiązanie symbiotyczne	43	16	23
■ Nawozy naturalne	27	38	35
■ Materiał siewny	3	6	4
■ Mikroorganizmy wol.	9	13	13
■ Opad atmosferyczny	19	27	25

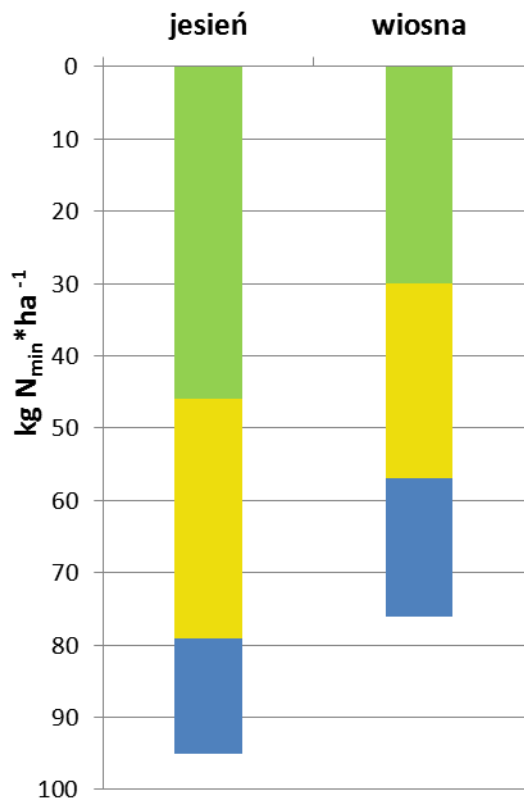
Zawartość azotu mineralnego w glebie (kg N_{min} * ha⁻¹)

- średnia z lat 2009 – 2014

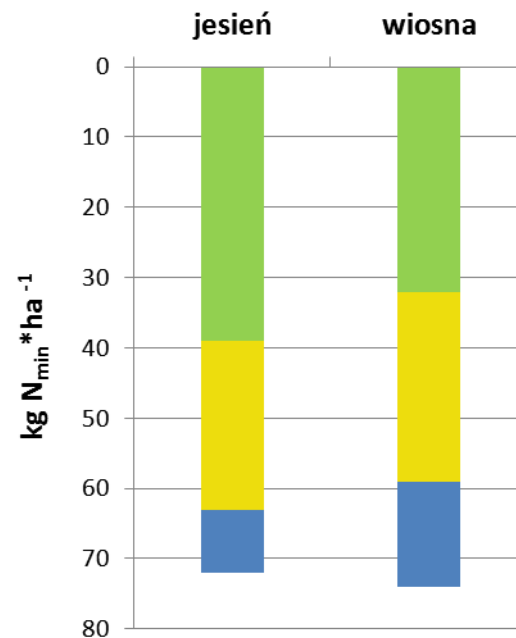
Zmianowanie A

Zmianowanie B

Zmianowanie C

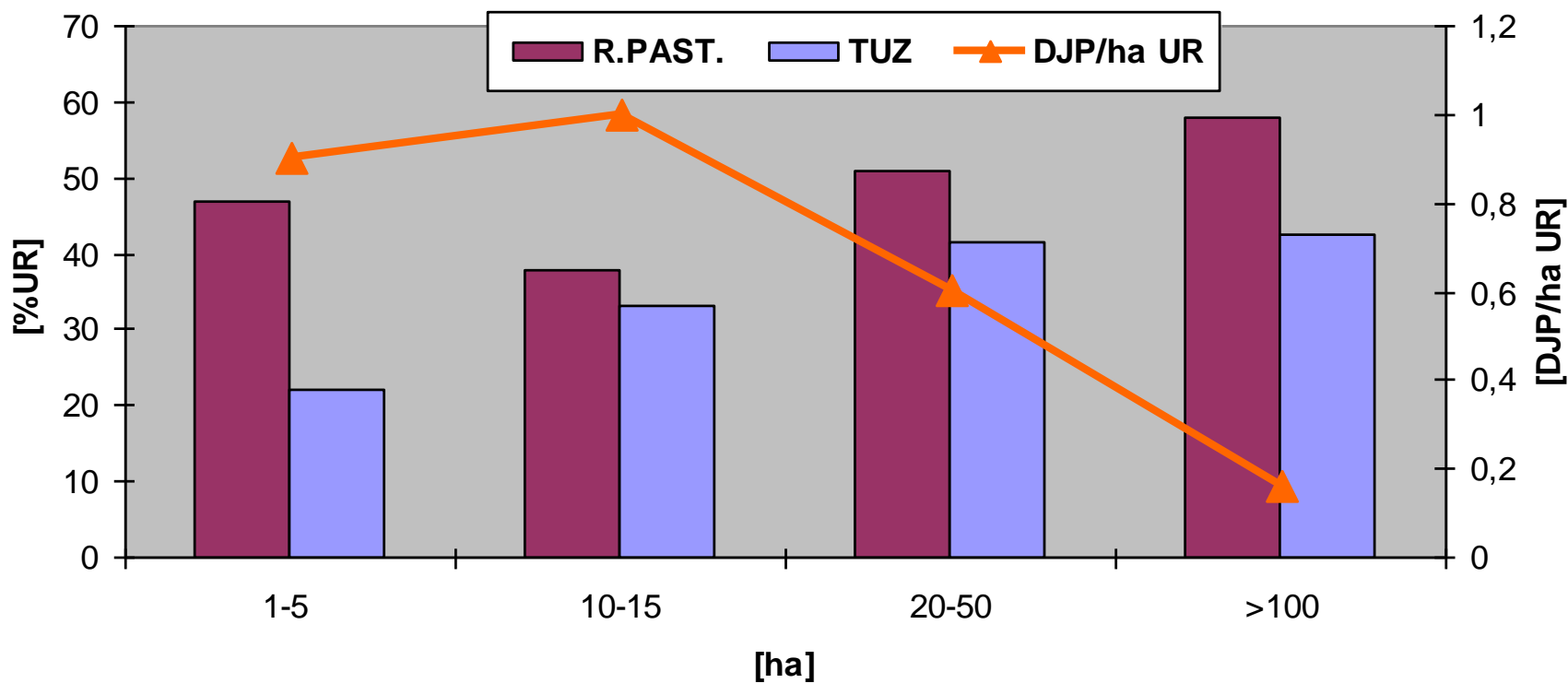

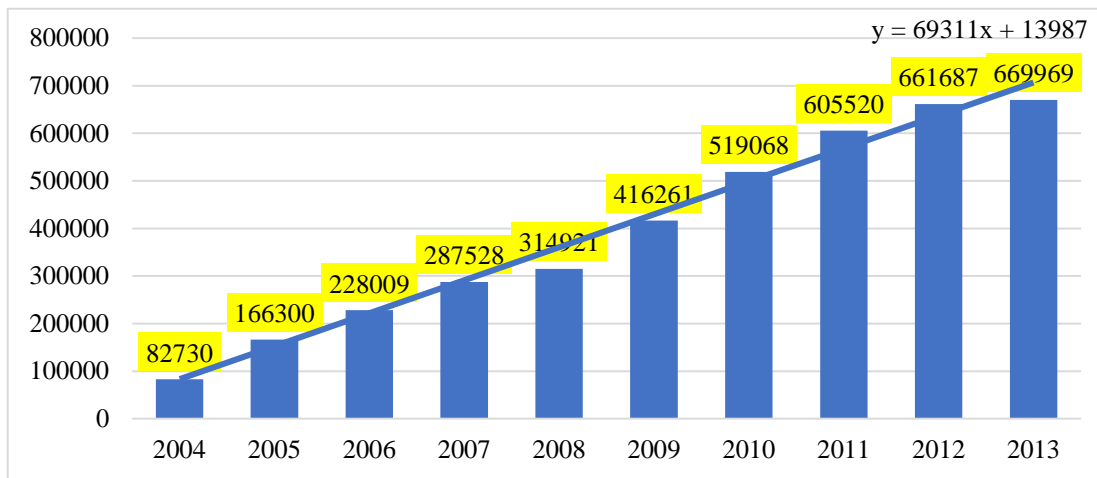
0-30

30-60

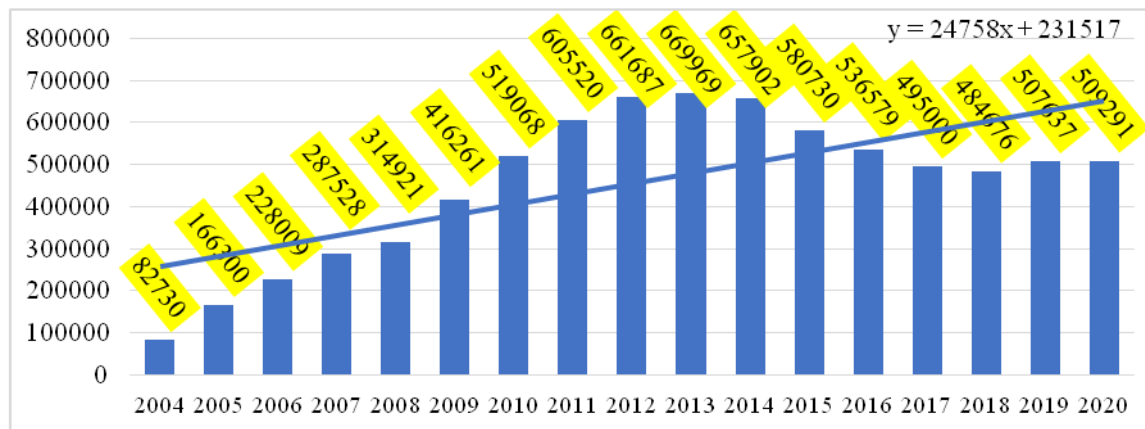
60-90

Obsada zwierząt (DJP/ha UR) w zależności od wielkości gospodarstwa oraz udziału trwałych użytków zielonych i udziału roślin pastewnych w strukturze zasiewów

scenariusz
optymistyczny –
1890 tys. ha ok.
13% UR

scenariusz
realistyczny – 900
tys. ha ok. 6 % UR

Stan aktualny i prognoza zużycia nawozów mineralnych uwzględniający rozwoju rolnictwa ekologicznego w Polsce do roku 2030

Wyszczególnienie Zużycie nawozów	Stan aktualny			Scenariusz bez NZŁ realistyczny				Scenariusz wdrożenia NZŁ optymistyczny			
	Rolnictwo, lata 2017-2019			Rolnictwo, rok 2030				Rolnictwo, rok 2030			
	Eko .	Kon w.	Raz em	Eko .	Kon w.	Raz em	Zmi ana *	Eko .	Kon w.	Raz em	Zmi ana *
Razem NPK w tys. t	2	2010	2012	3	1958	1961	-2,5	6	1759	1765	-12,3
Zużycie azotu (N) w tys. t	0	1108	1108	0	1099	1099	-0,8	0	933	933	-15,8
Zużycie fosforu (P ₂ O ₅) w tys. t	1	342	342	1	326	327	-4,4	2	310	313	-8,5
Zużycie potasu (K ₂ O) w tys. t	1	559	561	2	533	534	-4,8	4	515	519	-7,5
Razem NPK w kg/ha UR <i>(* śr.ważona uwzględniająca powierzchnie UR w dkr)</i>	5,2	143,3	138,5*	5,4	152,6	142,8*	3,1	5,7	148,5	128,5*	-7,2
Azot (N) w kg/ha UR w dkr	0	79,0	76,3	0	85,7	80,1	5,0	0	78,8	68,0	-10,9
Fosfor (P ₂ O ₅) w kg/ha UR w dkr	1,2	24,3	23,6	1,3	25,4	23,8	0,8	1,3	26,2	22,8	-3,4
Potas (K ₂ O) w kg/ha UR w dkr	4,0	39,9	38,6	4,2	41,5	38,9	0,8	4,4	43,5	37,8	-2,1

* - zmiana % w odniesieniu do stanu aktualnego (2017-2020)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Co dalej z produkcją ekologiczną ...

Polityka > **Popyt**

Popyt > **Polityka**

**Jakie warunki powinna spełniać
produkcja ekologiczna ?**

Jakie będzie rolnictwo ekologiczne w Polsce ?

Dziękuję za uwagę